



Österbottens välfärdsområde  
Pohjanmaan hyvinvointialue

# **Palvelusetelit**

# **Päivätoiminnan**

# **soveltamisohje**

## **Pohjanmaan hyvinvointialue**

Hyväksytty: Hyvinvointialuehallitus 26.09.2022 § 119

## SISÄLLYSLUETTELO

1	Päivätoiminnan palvelusetelit.....	1
1.1	Palvelun sisältö.....	1
1.2	Päivätoiminnan palvelusetelituottajille asetettavat kriteerit .....	1
1.3	Palvelusetelin arvo .....	1
2	Palvelusetelin myöntäminen .....	2
2.1	Päivätoiminnan myöntämiskriteerit.....	2
3	Palvelutuottajan henkilöstön kelpoisuusvaatimukset .....	2
4	Päivätoiminnan puitteet.....	2
5	Päivätoiminnan toiminnot.....	3
6	Soveltamisohjeen muuttaminen .....	4

# 1 Päivätoiminnan palvelusetelit

Päivätoiminnan tavoitteena on tukea asiakkaan omia voimavaroja, jotta hän selviytyy päivittäisistä toiminnoista omassa kodissaan. Päivätoiminnan palveluseteli mahdollistaa asiakkaalle tuen ja harjoittelun kotona asumista varten ja ehkäisee sosiaalista eristäytymistä. Päivätoiminta antaa omaishoitajalle mahdollisuuden omaan vapaa-aikaan tai lepoon, sillä aikaa, kun hoidettava on päiväkeskuksessa.

## 1.1 Palvelun sisältö

Päivätoiminta on toimintaesteisille ja/tai dementiasairauksia sairastaville asiakkaille tarkoitettu tukipalvelu. Tavoitteena on luoda asiakkaalle mielekäs arki ja tarjota hänen läheisilleen tukea ja helpotusta. Päivätoiminta tukee asiakkaan asumista omassa kodissa.

Päivätoiminta tuo jokaiseen päivään iloa ja sisältöä, sosiaalista yhdessäoloa ja yhteisöllisyyttä ja katkaisee eristäytyneisyyden, tukee omaisia ja helpottaa heidän tilannettaan, innostaa fyysiseen aktiivisuuteen ja harjoittaa muistitoimintoja.

Päiväkeskuskäynti kestää 5–6 tuntia. Päiväkeskuskäyntiin kuuluu lounas ja iltapäiväkahvi.

Asiakas kulkee päivätoimintaan omaisten avustamana tai päivätoiminnan henkilökunnan järjestämällä joukkoliikenne- tai taksikuljetuksella.

## 1.2 Päivätoiminnan palvelusetelituottajille asetettavat kriteerit

Toiminnan kriteerit:

Päivätoiminnan kriteerien tulee täytyä, jotta tuottaja voidaan hyväksyä palvelusetelituottajaksi.

Palvelu toteutetaan kuntouttavan työotteen avulla asiakkaan omien voimavarojen mukaisesti, ja tavoitteena on asiakkaan toimintakyvyn parantaminen. Asiakkaan palvelun tulee olla suunnitelmallista ja tavoitteellista. Palvelu perustuu asiakkaan yksilöllisiin tarpeisiin, ja hänen omia voimavarojaan tuetaan.

Asiakassuhteissa noudatetaan luottamuksellista yhteistyötä sekä asiakkaan oikeutta hyvään palveluun ja kohteluun sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (812/2000) mukaisesti.

Palveluntuottajalla tulee olla hyväksytty lääkehoidon suunnitelma.

Päivätoiminnan tulee perustua sosiaali- ja terveysministeriön Laatusuosituksen hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi 2020–2023: Tavoitteena ikäystävällinen Suomi.

Päivätoiminnan tilojen tulee olla toiminnan kannalta sopivat ja niiden tulee soveltua toimintakyvyltään heikentyneille henkilöille. Palveluntuottaja pyrkii toteuttamaan toimintaa ympäri vuoden.

## 1.3 Palvelusetelin arvo

Palvelusetelin arvo on tuloista riippumaton ja kaikille saman suuruinen. Pohjanmaan hyvinvointialue vahvistaa palvelusetelin arvon.

Asiakas vastaa itse siitä osasta palveluntuottajan päivähintaa, joka ylittää myönnetyn palvelusetelin arvon.

Palveluseteliä varten käytetään palvelusetelijärjestelmä. Palveluntuottaja täyttää palvelua koskevat tiedot palvelusetelijärjestelmään.

## 2 Palvelusetelin myöntäminen

Ennen palvelusetelin myöntämistä palveluohjaus selvittää ja arvioi asiakkaan palvelun ja hoidon tarpeen sekä laatii palvelusuunnitelman. Palveluun sovelletaan samoja kriteerejä riippumatta siitä, hankitaanko se palvelusetelin avulla vai järjestetäänkö se muulla tavalla.

Palveluohjaaja myöntää palvelusetelin asiakkaalle. Palveluseteli myönnetään kuudeksi (6) kuukaudeksi kerrallaan. Asiakkaan palvelun (päivätoiminnan) tarve arvioidaan kuuden (6) kuukauden kuluttua.

### 2.1 Päivätoiminnan myöntämiskriteerit

Pohjanmaan hyvinvointialueen hallitus hyväksyy päivätoiminnan myöntämiskriteerit.

Kriteerit ovat Pohjanmaan hyvinvointialueen kotisivuilla.

## 3 Palvelutuottajan henkilöstön kelpoisuusvaatimukset

Päivätoiminta on tukipalvelu. Päivätoiminnan henkilöstöltä edellytetään terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun asetuksen (564/1994) mukaista oikeutta käyttää lähihoitajan, perushoitajan tai apuhoitajan ammattinimikettä tai sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetun lain (287/2016) mukaista oikeutta. Sijaisilla tulee olla riittävä sosiaali- ja terveystieteiden koulutus.

Henkilöstön osaamisen tulee olla asiakkaiden hoidontarpeen edellyttämällä tasolla, ja henkilöstö sitoutuu yhteistyöhön asiakkaan omaisten/läheisten kanssa.

Henkilöstön ammattitaitoa on ylläpidettävä ja kehitettävä, ja henkilöstön täydennyskoulutusvelvollisuuden tulee täytyä (laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä 559/1994).

## 4 Päivätoiminnan puitteet

Päivätoiminnan tulee olla ehkäisevää ja kuntoutumista edistävää toimintaa, joka tukee ikääntyneiden toimintakykyä, henkistä vireyttä ja sosiaalisia suhteita. Toiminta on elämänlaatua kohottavaa ryhmätoimintaa. Asiakkaan omat voimavarat ovat keskeinen tekijä toiminnassa. Asiakkaalla tulee olla mahdollisuus aktiiviseen ikääntymiseen, ja hänen toimintakykyään tulee ylläpitää päivittäisen liikunnan, ulkoilun ja sosiokulttuurisen toiminnan avulla. Toimintaa tulee järjestää molemmilla kotimaisilla kielillä. Suomen- ja ruotsinkielisille ikääntyneille tulee järjestää erilliset asiakasryhmät.

Päivätoiminnan tulee olla tavoitteellista, ja sen vuoksi jokaiselle asiakkaalle laaditaan yksilöllinen hoito- ja palvelusuunnitelma. Palvelusuunnitelma laaditaan yhteistyössä ikäihmisen, hänen omaistensa ja päivätoiminnan henkilöstön kanssa. Kotihoidon henkilöstö ja muistineuvoja osallistuvat työhön tarvittaessa. Hoito- ja palvelusuunnitelmasta tulee ilmetä asiakkaan omat voimavarat ja tarpeet sekä selkeä tavoite siitä, miten päivätoiminta tukee asiakkaan toimintakykyä. Jos asiakas saa kotihoitoa, on kotihoidon hoito- ja palvelusuunnitelmaa täydennettävä päivätoiminnalla.

Hoito- ja palvelusuunnitelmaa päivitetessä päivätoiminta tekee yhteistyötä ikäihmisen, omaisten, muistineuvojen, fysioterapeuttien, toimintaterapeuttien ja kotihoidon omahoitajan kanssa. Päivätoiminta tekee yhteistyötä myös seurakuntien ja kolmannen sektorin kanssa toiminnan tukemiseksi. Päivätoimintaa järjestettäessä voidaan saavuttaa synergiahyötyjä, jos toiminnalla on läheinen yhteys edellä mainittuihin yhteistyökumppaneihin tai muihin toimijoihin, jotka järjestävät ikäihmisten asumispalveluja, kuntoutusta tai aktivoivaa toimintaa.

Päiväkeskuspalvelua haetaan palveluohjauksen kautta. Palveluohjaajat (Pohjanmaan hyvinvointialueen viranhaltijat) tekevät kokonaisarvioinnin ikäihmisen tilanteesta. Henkilön, jolle tarjotaan

päiväkeskuspaikka, edellytetään voivan osallistua päivätoiminnan toimintoihin. Henkilö voi halutessaan käydä tutustumassa päivätoimintaan.

Päivätoiminnan palvelusetelin saanut asiakas tekee tuottajan kanssa sopimuksen. Jos päivätoiminnan hinta ylittää palvelusetelin arvon ja asiakkaan omavastuuosuuden, maksaa asiakas erotuksen itse.

Päivätoiminnan tuottaja on velvollinen järjestämään päiväkeskuksen asiakkaille kuljetuksen päivätoimintaan ja tarvittaessa auttamaan asiakkaan sisään toimitiloihin. Kuljetus järjestetään yleensä julkisen liikenteen avulla tai taksikuljetuksena (kutsuliikenne).

Päiväkeskustoiminnan järjestäjä ei maksa kuljetuskustannuksia. Asiakas maksaa kuljetuksesta 4 € Osalle päivätoiminnan asiakkaista joudutaan järjestämään kuljetus joka päiväksi. Asiakkaan tilan ollessa vakaa voidaan kuljetus tilata pidemmäksi ajanjaksoksi kerrallaan.

Asiakkaat voivat mahdollisuuksien mukaan järjestää kuljetuksen päivätoimintaan itse. Päiväkeskukset tekevät kuljetusten osalta tiivistä yhteistyötä kotihoidon kanssa. Kotihoidon tulee tietää asiakkaan kuljetusten kellonajat. Osa asiakkaista tarvitsee kotihoidon palvelua esim. välittömästi päivätoiminnasta palattuaan.

## 5 Päivätoiminnan toiminnot

Yksityisen toimijan tulee tarjota päivätoiminnassa sekä ryhmätoimintoja että yksilöllisesti sopeutettuja toimintoja ja toimintakykyä ylläpitävää harjoitusta. Kaikki toiminnot ovat sosiaalisen yhdessäolon muotoja, sillä ne toteutetaan yleensä ryhmässä. Sosiaalinen yhdessäolo ja toiminnot edistävät myös psyykkistä elämänlaatua.

**Sosiaaliset toiminnot:** mm. yhteinen ruokailu ja yhteiset kahvihetket, retket, lautapelit, yhteislaulu, musiikkihetket, tarinoiden kertominen, ehdotetut aiheet, viihdyttäminen.

**Fyysiset toiminnot:** ryhmäliikunta, tuolijumppa ja -tanssi, kävelyt ulkona, tasapainoharjoittelu, yksilölliset harjoitusohjelmat, ADL-toimintojen harjoitus.

**Kulttuuritoiminnot:** elokuvanäytökset, luennot, runot, kirjastokäynnit, teatteri, musiikkiesitykset, museokäynnit.

**Kognitiiviset toiminnot:** sanomalehtien lukeminen ja keskustelu, ääneen lukeminen, vihjesuunnistus, bingo, tietokilpailut, muistin virkistäminen, ristisanatehtävät, keskustelu vanhoista esineistä, kartat, musiikki ja äänet, aistiharjoitukset (maistaminen, tunteminen ja haistaminen), eilinen-nykypäivä, kansanalbumi.

**Luovat toiminnot:** tekstiilien painatus, leipominen, ruoanlaitto, käsityöt, askartelu, paperi- ja puutyöt, keramiikka, maalaaminen ja piirtäminen, puutarhatyöt, kukka-asetelmat.

**Muut vaatimukset päivätoiminnan tuottajalle:**

Tilat: Laadukkaat, toimintaan soveltuvat toimitilat, mm. esteettömät, turvalliset, hygieeniset. Palveluntuottaja vastaa kaikista tiloista, välineistä ja muista palvelutuotantoon tarvittavista varusteista.

**Henkilöstö:**

Kuvaus henkilöstön ammattitaidosta, ammatillisesta kelpoisuudesta, perehdytyksestä, täydennyskoulutuksesta ja kielitaidosta. Päivätoiminnassa vähintään kaksi työntekijää on aktiivisesti yhdessä asiakasryhmien kanssa. Työntekijöillä on vähintään lähihoitajan tutkinto, ja heillä on työsuojelut. Toiminnan turvaamiseksi on toimiva varahenkilöstöjärjestelmä, josta on laadittu kuvaus.

#### Toiminta:

- Malliesimerkki eri ryhmille suunnitellusta päiväohjelmasta ja sitä varten tarvittavista resursseista
- Toimintojen suunniteltu vaihtelu päivä- ja viikkotasolla sekä vuodenaikojen vaikutus siihen
- Ikääntyneen auttaminen itsestään huolehtimisessa ja päivittäisistä toiminnoista selviytymisessä henkilökohtaisen hoito- ja palvelusuunnitelman mukaisesti. Tukea turvalliseen ja hyvään arkeen. Kylvetys voidaan järjestää henkilöille, joilla ei ole kylpemismahdollisuutta kotona.
- Muistia tukevat toiminnot
- Toimintakykyä tukeva liikunta, kuntoutus ja ulkoilu
- Omaishoitajien tukeminen heidän työssään
- Päivätoimintaa varten on laadittu kirjallinen lääkehoidon suunnitelma
- Päivätoimintaa varten on omavalvontasuunnitelma, johon sisältyy toimenpidesuunnitelma
- Säännöllisesti päivitettävät pelastus- ja turvallisuussuunnitelmat
- Asiakkaille päivätoiminnassa tarjottava ruoka on valmistettu ikääntyneiden maun ja ravitsemussuositusten mukaisesti

Ryhmäkoko: 6–12 henkilöä riippuen henkilöiden avuntarpeesta

#### Kirjallinen dokumentaatio:

- miten palveluntuottaja kehittää ja varmistaa palvelun laatua ja seuraa asiakaspalautetta
- miten päiväkeskustoiminnan tuottaja varmistaa kriteerien täyttymisen ja miten kriteerejä seurataan käytännössä

## 6 Soveltamisohjeen muuttaminen

Pohjanmaan hyvinvointialueella on oikeus tehdä muutoksia tämän soveltamisohjeen ja sen liitteiden sisältämiin määräyksiin.

Pohjanmaan hyvinvointialue ilmoittaa palveluntuottajalle muutoksista kirjallisesti välittömästi päätöksen tekemisen jälkeen. Mikäli palveluntuottaja ei halua tulla sidotuksi muuttuneisiin sääntöihin, sen tulee ilmoittaa siitä Pohjanmaan hyvinvointialueelle kirjallisesti kuudenkymmenen (60) päivän kuluessa muutosilmoituksen lähettämisestä. Mikäli Pohjanmaan hyvinvointialueelle ei toimiteta edellä mainittua ilmoitusta, palveluntuottaja sitoutuu noudattamaan muuttuneita ehtoja muutosilmoituksessa mainitusta päivästä lukien, mutta kuitenkin aikaisintaan kuusikymmentä (60) päivää muutosilmoituksen toimittamisesta.

Soveltamisohjeen voimassaoloaika: Tämä soveltamisohje on voimassa toistaiseksi.